

Национален съвет за журналистическа етика

РЕШЕНИЕ № 21/31.05.2024г.

Комисията по журналистическа етика на свое редовно заседание на 31.05.2024г. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Нели Огнянова

ЧЛЕНОВЕ: Александър Кашъмов
Бойко Василев
Весислава Антонова
Гена Трайкова
Диляна Илиева
Даниела Тренчева
Ирина Недева
Илия Вълков

изслуша доклад по сигнал, подписан от председателя на Съвета за електронни медии, с вх. № 11-030/2024 г.

В сигнала се търси становище от Комисията по журналистическа етика по въпроса дали е осъществено нарушение на Етичния кодекс на българските медии от страна на *Ивестор.бг АД* в тв програма "Bulgaria on air", съответно на сайта *Bgonair.bg* под заглавието "Не може тези тумби да бият и обират хора" - недоволство след побоя от роми в Бургас - *Bgonair*¹.

I. ПРОЦЕДУРА

1. Сигнал с вх. № 10-030/2024 г. се отнася до нарушение на Етичния кодекс на българските медии, осъществено в програмата *България Он Ер* и на съответния сайт.
2. Сигналят е подаден в допустимия от правилника срок.
3. КЖЕ обсъди допустимостта на сигнала и установи допустимост.
4. Има становище от медията, взето предвид при разглеждането и обсъждането на сигнала.

II. СИГНАЛ

¹ В препратената жалба става дума за „Роми пребиха баща и син в Бургас след забележка заради пиратки“ на адрес ***, а в придружителното писмо на СЕМ е посочен и видеоматериал *** на интернет адрес ***

В жалбата на А.С. по повод репортаж в *България Он Ер*, излъчен на 11.03.2024 г., се твърди, че има дискриминация, насаждат се стереотипи към ромите, чрез което е извършено нарушение на Закона за радиото и телевизията и Наказателния кодекс. Няма искане към Комисията по журналистическа етика и не се посочва нарушение на конкретна разпоредба от Етичния кодекс на българските медии.

СЕМ препраща на КЖЕ по компетентност жалбата от А. С. и връзка към запис на въпросния аудио-визуален материал. Въпросът към КЖЕ е: доколко съдържанието съответства на т. 2.5.2 от Етичния кодекс на българските медии.

III. РАЗПОРЕДБИ ОТ ЕТИЧНИЯ КОДЕКС НА БЪЛГАРСКИТЕ МЕДИИ, ЧИЕТО НАРУШАВАНЕ СЕ ТВЪРДИ

2.5.2. Няма да посочваме расовата, религиозната, етническата принадлежност, сексуалната ориентация, умственото или физическото състояние, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла на информацията.

IV. СТАНОВИЩЕ на медията

Получено е становище от ръководството на *България Он Ер*. Посочено е, че темата е от обществен интерес, журналистите са провели разговор с пострадали от побоя лица. *„По този повод в коментара се включиха и собственици на складове и жилища, намиращи се в близост до незаконно изградените „биваци“ на самонастанилите се граждани, които в случая са от ромски произход. Интервюираните лица се оплакват от „непрекъснати набези и грабежи“ точно от тези хора. Един от интервюираните заявява: „Целият „Славейков“, „Братя Миладинови“, „Възраждане“ са пропищели от тези хора. Те обират мазите, обират мирните граждани, които си плащат данъците. Искаме ред. Това нещо трябва да се прекрати. Не може тези тумби да бият тези хора. Това е от 20 години“*

В репортажа началникът на 2-о РУ на МВР - Бургас – Ж. М. казва: „Всяка седмица тези незаконни биваци се премахват и след като лицата идват на територията на Бургас, биват изграждани. Има и непълнолетни, които пребивават с родители си тук на място.“

Във видео материала има публикувани кадри на незаконно изградените биваци, като никой от пребиваващите там не е изявил желание да вземе отношение по темата, напротив - избягват контакт с журналистите и се крият. По тази причина не е било възможно да се отрази тяхната гледна точка. В тази връзка държим да подчертаем, че след излъчване на репортажа не сме получили искане за право на отговор, по смисъла на чл. 18 от ЗРТ от лица, които са се почувствали засегнати от репортажа и не са взели участие в него.“

А по повод предаването, посочено в самата жалба на А. С., посветено на същото събитие, от медията информират, че са се водили изцяло от институционалното съобщение на пресцентъра на МВР. Твърди се още, че телевизионният репортаж, който по-детайлно проследява новината и който търси причините за съдалото се напрежение, също по никакъв начин не съдържа език на омразата, нито цели свързването на определена етническа група с извършване на престъпления. Участниците не използват груб и нападателен език към хората, които са се

самонастанили, дори към тези, обвинени за извършеното престъпление, а изразяват своето възмущение и приканват институциите да предложат трайно и задоволително решение.

В становището се поддържа тезата, че посочването на етническата принадлежност в материала е от съществено значение и има важна информационна стойност за новината. То е напълно оправдано, с оглед пълното обрисувание на събитието, което се отразява. Използването на признака „етническа принадлежност“ допринася за пълнотата и обективното представяне на информацията, като „Инвестор.бг“ АД не нарушава етичните стандарти на отговорната журналистика.

Утвърдените стандарти в журналистиката, които се споделят и в практиката на КЖЕ, определят, че **не** е налице нарушение на чл.2.5.2 от Етичния кодекс на българските медии, когато разгледаната публикация е по-скоро информативна, съобщение от тип „криминална хроника“, информативните текстове не целят неприязън и могат да доведат до агресия срещу етнос. Безспорно посоченият в жалбата материал, към който няма видео, е точно такъв, се казва в становището.

V. ФАКТИ

Комисията за журналистическа етика е запознала с всички материали, които биха могли да се отнасят до искането за преценка за нарушение, а именно: *Роми пребиха баща и син заради пиратки* и *Не може тези тумби да бият и убиват хора*.

Отразяваното събитие е побой от роми на баща и син, поводът е хвърлена пиратка, но в материалите се твърди, че влошените отношения и препирни са ежедневие. *"Излязоха около 20 човека. Четирима от тях носиха тояги, бягаха към нас. Баща ми е на 85 години, опитах се до го защитя, но успяха да му нанесат два удара в гърба и му счупиха реброто, пробиха му и гръдния кош"*, казва потърпевшият.

"След подаване на сигнала, беше сформиран екип и бяха задържани 7 души. След проведени разпити с тях, беше установена съпричастността на едно от лицата към деянието", коментира началникът на 2-о РУ на МВР – Бургас.

В другия материал се уточнява, че *Нападателят са трима мъже на възраст от 16 до 40 години от Сливен. Те са направили пълни самопризнания. Бургазливите получили медицинска помощ в УМБАЛ - Бургас. Бащата е със счупено ребро и контузия на белия дроб. Синът е получил фрактура на лакътна става и съмнение за скъсано сухожилие. По случая е образувано досъдебно производство.*

VI. МОТИВИ

Жалбоподателят смята, че телевизията насърчава дискриминаторното поведение в медийното пространство. Етичният кодекс съдържа две разпоредби, свързани с дискриминация – 2.5.1. и 2.5.2. Комисията има достатъчно практика по тези разпоредби, в която се придържа към разбирането, че:

- За нарушение по 2.5.1. се изисква подбуждане или насърчаване на омраза, насилие, страх на основание, представляващо дискриминация;
- За нарушение на 2.5.2. се изисква неоснователно посочване на признаци (етнос, пол, националност и др. подобни), които нямат съществена смислова връзка с разказа в

публикацията и посочването не е необходимо за по-прецизно изясняване на фактите и посланието.

СЕМ сезира Комисията по т. 2.5.2., следователно необходима е преценка доколко споменаването на етническия произход на осъществилите побоя има смислова връзка с разказа в репортажа и публикациите. Както става ясно от публикацията и разказа на полицейския началник, *„Нападателят живеят в един от крайните квартали на града, а съседите им от години се оплакват от постоянен тормоз. От години ромски семейства от Сливен живеят в незаконни биваци, разположени в близост до ж.п линията в Бургас, до индустриалната зона.“* Действието протича *„ в района на индустриалната зона в близост до подобен бивак“* на ромите. КЖЕ е разглеждала аналогични публикации.

В някои публикации по преписка 08-065/2021 г. се излага криминална хроника, граждани от района на Велико Търново се оплакват на полицията от нападения на роми. Отражава се реален социален проблем. Жена, представена с име и фамилия, *„апелира, ако в района има видеонаблюдение, да бъдат иззети записите и контролните институции да се запознаят със случая, за да придобият представа за степента на хулиганско поведение, което проявяват ромите“*. Медията в случая предлага и някои мерки за по-голяма сигурност във въпросния парк.

Съвсем кратка е публикацията, предмет на преписка 08-070/2021 г., отново по повод криминален случай: нанесен е побой над съпруг и съпруга от двама млади мъже заради шумен купон в съседно жилище след полунощ. Мъжете нападнали семейството с дървени колове, съседите се обадили на телефон 112, с участие на полиция и линейка семейството е откарано в болница с рани и травми.

Въпросът е обсъждан и с оглед решението по обединени жалби 08-061/2021 г., 08-062/2021 г., 08-065/2021 г. и 08-070/2021 г.. Жалбите имат еднообразни искания - медиите да се въздържат от дискриминационно поднесена информация или генерализиращи определения, които нямат съществено значение за смисъла на информацията и единствено довеждат до насърчаване на омраза, агресия и презрение към цяла етническа група население заради неморални или неоправдани от закона деяния на отделни нейни представители. КЖЕ намира по тези преписки, че няма насърчаване на омраза, а по-скоро информативно са отразени възникнали конфликти (няма нарушение на 2.5.1.). Същевременно обаче КЖЕ *не намира достатъчно основание за посочване на етнически произход* (има нарушение на 2.5.2.), тъй като уточняване, че извършителите са „цигани“ в конкретните публикации не е от съществено значение за конкретните хулигански прояви.

В настоящия случай според КЖЕ има връзка между описаните събития и начина на живот на ромската общност, за която става дума. Основателно посочване на етническия признак може да има, когато има специфични градоустройствени, управленски, икономически и други проблеми, свързани със специфики на конкретната общност. В случая е очертан проблем от обществен интерес, свързан с роми от Сливен, бивакуващи в покрайнините на Бургас, за които

има твърдения, че създават специфична криминогенна обстановка. Привлича се вниманието на съответните власти за решаването на проблема.

На основата на събраната информация и направения анализ, във връзка с чл. 17, ал. 1 от Правилника за дейността, Комисията за журналистическа етика прие следното

РЕШЕНИЕ:

КЖЕ намира сигнала на Съвета за електронни медии с вх. № 10-030/2024 г. за **неоснователен** по отношение на програмата *България Он Ер* по 2.5.2. Няма да посочваме расовата, религиозната, етническата принадлежност, сексуалната ориентация, умственото или физическото състояние, ако тези факти нямат съществено значение за смисъла на информацията.

Би било добре медията да проследи предприети ли са мерки за устойчиво решение за подобряване на живота на въпросната общност и да информира аудиторията си.

Съгласно Правилника за дейността на Комисията за журналистическа етика решението да се изпрати на СЕМ и заинтересованите страни в 7-дневен срок от приемането му.

Председател на КЖЕ:

Нели Огнянова

*Изпълнителен директор на
Фондация НСЖЕ :*

Ева Петрова